

KLAIPĖDOS VISUOMENINIŲ CENTRŲ IR KULTŪROS OBJEKTŲ FORMACIJOS SOVIETMEČIU

Tomas S. Butkus

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

URBANISTINĖS ANALIZĖS MOKSLO LABORATORIJA

Daržų g. 18, LT-91246 Klaipėda

tomas.butkus@vgtu.lt

Tekste nagrinėjama Klaipėdos miesto visuomeninių centrų ir kultūros objektų formacijos sovietmečiu. Straipsnis yra platesnio tyrimo, apimančio viso miesto urbanistinių struktūrų formavimąsi sovietmečiu, dalis. Jį sudaro trys dalys. Pirmojoje analizuojamos ekonominės ir politinės šių darinių urbanistinės raidos sąlygos Klaipėdos mieste po Antrojo pasaulinio karo, aptariamas tokio pobūdžio tyrimų laukas. Antroje dalyje nagrinėjama visuomeninių centrų ir kultūros objektų tinklo vystymosi chronologija, aptariama šio tinklo struktūra ir jos elementai. Trečiojoje pristatomi atlikto tyrimo rezultatai, siūlomos išvados. Straipsnyje taikyti literatūros analizės ir urbanistinės struktūros vertinimo metodai.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Klaipėda, sovietmetis, visuomeniniai centrai, kultūros objektai, formacijos.

URBANISTINĖS RAIDOS SĄLYGOS IR TYRIMŲ LAUKAS

Šio straipsnio tikslas – identifikuoti ir susisteminti Klaipėdos visuomeninių centrų ir kultūros objektų formacijas sovietmečiu. Bendras tyrimo objektas – urbanistinė miesto struktūra, apimanti tiek visuomeninės paskirties teritorijas, tiek atskirus objektus, suprojektuotus ir pastatytus uostamiestyje nuo 1945 iki 1990 metų. Straipsnyje remiamasi platesniu tyrimu, kurio pagrindą sudaro miesto urbanistinės struktūros ir jos raidos sovietmečiu analizė¹. Tyrimo objektas apibrėžtas naudo-

jantis modernistine funkcinio miesto samprata, išskiriančia miesto funkcinių elementų grandis kaip savarankiškas urbanistinės struktūros posistemes (sluoksnius). Šia samprata paremti visi be išimties industriniu būdu vykdytos SSRS ir atskirų sovietinių miestų urbanizacijos principai, teritorijų planavimo, statinių ir jų kompleksų projektavimo metodai. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis šių objektų dar bent porą dešimtmečių reikšmingai formuos miesto kultūrinį ir socialinį potencialą, prasminga šį sovietmečio palikimą

zacija; VDA Urbanistikos, architektūros ir dizaino institutas; VGTU Urbanistinės analizės mokslo laboratorija. Projektą iš dalies remia Kultūros ministerija, Kultūros rėmimo fondas, Kultūros taryba.

¹ Tyrimą 2012 m. inicijavo VšĮ „Vario burnos“. Projekto partneriai: Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organi-

THE FORMATIONS OF PUBLIC CENTRES AND CULTURAL OBJECTS OF KLAIPĖDA IN THE SOVIET PERIOD

Tomas S. Butkus

KEYWORDS: Klaipėda, Soviet period, public centres, cultural objects, formations.

SUMMARY

The text focuses on the formations of the public centres and cultural objects of Klaipėda during the years of Soviet government (1945–1990). The article is a part of a broader research on the development of urban structures in Klaipėda after the Second World War. The text is comprised of three parts. In the first part the political and economic context of the urban development is discussed. The second part is based on the analysis on cultural functions. The principal structure and the list of main elements are disclosed in the paper. In the third part the main results of the analysis are introduced and the conclusions are presented.